

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 sierpnia 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.45.2023.GK

Pan

Rafał Głapiński

Dyrektor

Domu dla Dzieci Nr 1

Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży

„Salvator”

w Wałbrzychu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 26 - 28 lipca 2023 r. na podstawie art. 122 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2023 r. poz. 1426 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, w związku z art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów oraz Tomasz Borecki - starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Domu dla Dzieci Nr 1 Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator” w Wałbrzychu z siedzibą przy ul. Wesołej 9, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności jednostki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy w okresie od 1 lipca 2022 r. do 26 lipca 2023 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2023 r. W okresie objętym kontrolą, odpowiedzialnym za realizację zadań w ocenianych obszarach był Pan Rafał Głapiński pełniący funkcję dyrektora Placówki.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały skutków w zakresie ostatecznej realizacji zadań, a ich przyczyną była błędna interpretacja przepisów.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 9. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych w Placówce, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez dyrektora Placówki.

(dowód: akta kontroli str. 64 - 65)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Zgodnie z decyzją Wojewody Dolnośląskiego nr ZP-ZS.9423.5.2016.MO z dnia 18 sierpnia 2016 r., kontrolowana jednostka jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego z regulaminową liczbą 14 miejsc.

Placówka działała w oparciu o statut oraz regulamin organizacyjny zatwierdzone dnia 1 września 2021 r. przez Zarząd Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator” w Wałbrzychu.

W dniu kontroli w Placówce umieszczonych było 14. dzieci. Analiza ewidencji wychowanków z kontrolowanego okresu wykazała, iż od początku lipca 2022 r. do 26 lipca 2023 r. w Placówce umieszczonych było nie więcej dzieci niż określono w ww. decyzji Wojewody Dolnośląskiego. W świetle stwierdzonego faktu odstąpiono od oceny posiadania przez Placówkę zezwolenia wojewody, o którym mowa w art. 95 ust. 3a ustawy.

W wyniku kontroli przestrzegania przepisu art. 35 ust. 1 ustawy stwierdzono, iż umieszczenie w Placówce dzieci nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Weryfikując wiek umieszczonych w Placówce małoletnich stwierdzono, iż w 4. przypadkach miały one mniej niż 10 lat, jednak ich pobyt był uzasadniony w świetle treści wydanego postanowienia sądowego oraz wystąpienia sytuacji, o której mowa w art. 95 ust. 2 ustawy tj. umieszczenia w Placówce rodzeństwa, w tym powyżej 10. roku życia.

Spełniając wymóg wynikający z § 17 ust. 5 rozporządzenia w Placówce prowadzono ewidencję wychowanków, która zawiera informacje w wymaganym zakresie tj. imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka, aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych.

Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej albo do regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej sporządza się diagnozę psychofizyczną dziecka. W toku kontroli stwierdzono, iż dla przebywających w Placówce podopiecznych sporządzono powyższy dokument.

Merytoryczna ocena przedłożonych diagnoz wykazała, że zawierały one informacje na temat: mocnych stron dziecka, przyczyn kryzysu w rodzinie, relacji dziecka z otoczeniem, rozwoju dziecka. Ponadto diagnoza zawierała dodatkowe wskazania do pracy pedagogicznej, pracy z rodziną dziecka, usamodzielnienia dziecka w zakresie czynności samoobsługowych i funkcjonowania w przestrzeni społecznej w życiu codziennym, a w jednym przypadku przygotowania dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej. Diagnozy sporządzane były przez pedagoga. Podkreślenia wymaga, iż przedmiotowe dokumenty zawierały szczegółową analizę diagnozowanych obszarów i wskazania/wnioski, które pozwalały na pełne wykorzystanie w tworzonych na kolejnym etapie planach pomocy dziecku.

W świetle § 15 i § 17 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia oraz art. 100 ust. 1 ustawy dla dzieci opracowano plan pomocy, który zawierał wymagane rozporządzeniem elementy. Plan pomocy dziecku określał cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia) oraz zawierał cel pracy z dzieckiem. Zauważyć należy, iż w 3. przypadkach (wskazane Dyrektorowi Placówki w trakcie kontroli) na etapie modyfikacji planu pomocy dziecku wskazane zostały dwa cele pracy z dzieckiem pomimo tego, iż w świetle prawa oraz z zawartego do modyfikacji planu uzasadnienia jednoznacznie wynikała potrzeba realizacji jednego z nich. Powyższe stanowi uchybienie, które jednak nie spowodowało skutków w ostatecznej realizacji rzeczzonego zadania, gdyż wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka i tak realizował jeden cel. Mając na uwadze powyższe pamiętać należy, iż każdorazowo należy jasno wyznaczać tylko jeden cel pracy z dzieckiem. Plany pomocy były modyfikowane nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Przedmiotowe dokumenty w 2. przypadkach były sporządzone i realizowane przez wychowawcę, we współpracy z asystentem rodziny, natomiast stwierdzono w odniesieniu do 6. dzieci, iż w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – rzeczony dokument nie został sporządzony i realizowany we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną. Fakt ten stanowi nieprawidłowość. Podkreślenia wymaga, iż Placówka winna każdorazowo wystąpić (na etapie tworzenia planu pomocy dziecku) do ośrodka pomocy społecznej właściwego w zakresie organizacji pracy z rodziną dziecka, celem pozyskania danych wymaganych do uwzględnienia w tworzonym przez wychowawcę dokumencie, o którym mowa w art. 100 ust. 1 ustawy. Natomiast zauważyć należy, iż opracowując plan pomocy dziecku, stosownie do okoliczności, rozwoju psychicznego i fizycznego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka, uwzględniano jego zdanie.

Dla wychowanków kontrolowanej jednostki prowadzone były karty pobytu zawierające informacje w zakresie, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Karty pobytu uzupełniane były nie rzadziej niż co miesiąc, a zawierane w nich informacje pozwalały na czytelne ustalenie aktualnej sytuacji dziecka przebywającego w Placówce, w tym pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji.

Weryfikacja przestrzegania obowiązku podjęcia działań, o których mowa w § 5 rozporządzenia w sytuacji stwierdzenia nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce wykazała, iż w kontrolowanym okresie nie wystąpiło zdarzenie wymagające podjęcia przedmiotowych czynności.

Kontrola przestrzegania przepisów art. 93 ust. 4 pkt 3 oraz art. 100 ust. 3 ustawy wykazała, iż w analizowanym okresie w Placówce za pracę z rodziną odpowiedzialny był dyrektor, wychowawca oraz pedagog. Kontakty rodziców z dziećmi i warunki ich urlopowania ustalane były przez dyrektora i osoby pracujące z dziećmi w Placówce. Rodzice informowani byli o warunkach koniecznych do spełnienia, celem umożliwienia powrotu dziecka do rodziny. Wzmacniając działania na rzecz pracy z rodziną i możliwości powrotu do niej dziecka, pracownicy Placówki podejmowali współpracę z przedstawicielami jednostek instytucjonalnych, w szczególności z: asystentem rodziny, kuratorami, pracownikami ośrodków pomocy społecznej oraz sądami. Działania były utrwalane w postaci zapisów dokonywanych w prowadzonej dokumentacji dziecka, w tym kartach pobytu, o których mowa w rozporządzeniu. Współdziałanie z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej i sądów właściwych, miało na celu aktualizację informacji na temat rodzin biologicznych dzieci, ich warunków socjalno-bytowych oraz diagnozę zmian poczynionych przez rodziców, umożliwiających powrót dzieci do rodziny. W sytuacjach to umożliwiających dzieci były odwiedzane przez rodziców oraz inne osoby bliskie, urlopowane do domów rodzinnych, a także miały możliwość kontaktów telefonicznych z tymi osobami. Podkreślenia wymaga, iż pomimo podejmowanych działań w przedmiotowym zakresie powrót dzieci do rodzin biologicznych był utrudniony z uwagi na zmienny charakter współpracy rodziców z Placówką, w tym spowodowany występowaniem uzależnień, ujemnego stylu funkcjonowania na płaszczyźnie społecznej oraz rozbieżności pomiędzy deklarowanymi zobowiązaniami, a faktycznie podejmowanymi działaniami.

(dowód: akta kontroli str. 24 - 58)

Analizując przestrzeganie przez kontrolowaną jednostkę przepisów art. 136, art. 137 i art. 138 ust. 1 ustawy dotyczących organizacji i dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka w placówce stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą zorganizowano dwie okresowe oceny sytuacji dziecka. Poddana ocenie działalność dotyczyła posiedzeń, które

odbyły się w dniach 20 października 2022 r. i 10 maja 2023 r. Stwierdzono, iż termin drugiego zespołu naruszył obowiązek, o którym mowa w art. 138 ust. 1 ustawy tj. dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb nie rzadziej niż co pół roku. W toku kontroli ustalono, iż opóźnienie wynikało z przyczyn niezależnych od Placówki (w tym zdarzenia chorobowego osób mających w nim udział) powodujących konieczności przełożenia terminu zespołu z kwietnia 2023 r. na maj 2023 r. Powyższe nie spowodowało skutków w ostatecznej realizacji rzeczzonego zadania. Mając na uwadze złożone przez dyrektora wyjaśnienia pamiętać należy jednak o konieczności zabezpieczenia możliwości dochowania terminu dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka zgodnie z ustawą.

O terminie okresowej oceny sytuacji dziecka Placówka powiadomiła organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, możliwych do zaproszenia rodziców oraz w 2. uzasadnionych przypadkach asystenta rodziny prowadzącego pracę z rodziną dziecka. Zespół dokonał analizy sytuacji każdego wychowanka w celu: ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej. W próbie kontrolnej nie wystąpiła sytuacja powodująca konieczność monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie oraz informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów, o których mowa w art. 136 pkt 7 ustawy. We wszystkich przypadkach sporządzono wnioski o zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce i przekazano je skutecznie do właściwego sądu.

(dowód: akta kontroli str. 59 - 63)

W okresie objętym kontrolą dyrektor w świetle art. 100 ust. 4 ustawy dokonał 2. zgłoszeń informacji do ośrodka adopcyjnego o dzieciach przebywających w Placówce z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Stwierdzono, iż w odniesieniu do wychowanka M. L. nastąpiło ponowienie zgłoszenia natomiast w stosunku do wychowanki K. W. zgłoszenie zostało dokonane z opóźnieniem, a przyczyną tego faktu była błędna interpretacja przez dyrektora przepisu. Uzyskano potwierdzone dokumentacją wyjaśnienia, z których jednoznacznie wynikało, iż wychowanka nie wyraziła zgody na przysposobienie, co wpłynęło na błędną decyzję dyrektora o braku zasadności niezwłocznego przesłania zgłoszenia do ośrodka adopcyjnego. Mając na uwadze podjęte przez dyrektora Placówki działania naprawcze w przedmiotowym zakresie i ostateczne przesłanie do ośrodka adopcyjnego rzeczzonego zgłoszenia, powyższe

uznaje się za nieprawidłowość niewymagającą wydania zaleceń pokontrolnych. W przyszłości należy wyeliminować możliwość ponownego wystąpienia takiego zdarzenia.

Postępowanie kontrolne wykazało, iż w Placówce w wyniku braku przesłanek nie prowadzono kart udziału w zajęciach organizowanych przez zatrudnionego w niej psychologa, pedagoga lub osobę prowadzącą terapię, z opisem ich przebiegu. Ponadto w Placówce nie było zatrudnionego psychologa. Stwierdzono natomiast, że 7. wychowanków było wspartych zewnętrznymi zajęciami biofeedback, 4. dzieci zajęciami z neurologopedą a 7. Socjoterapią. Zgodnie z §17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia pedagog prowadził dla każdego dziecka arkusze badań i obserwacji pedagogicznych. Zauważyć należy, iż wpisy nie były sygnowane przez osobę ich dokonującą. Zasadnym jest działanie korygujące w tym zakresie w postaci sygnowania przez pedagoga treści zamieszczanych w arkuszach badań i obserwacji pedagogicznych.

Postępowanie kontrolne wykazało, iż w kontrolowanym okresie 1. wychowanka opuściła Placówkę w wyniku usamodzielnienia, a w stosunku do 2. wychowanków w niej przebywających rozpoczęto ten proces. W świetle powyższego stwierdzono, iż każdy z usamodzielnianych wskazał osobę, która podjęła się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawiła pisemną zgodę tej osoby. Opiekun usamodzielnienia w świetle art. 145 ust. 3 ustawy został zaakceptowany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Na dzień kontroli nie wystąpiła jeszcze konieczność opracowania przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia indywidualnego programu usamodzielnienia.

W Placówce przestrzegany był przepis §12 ust. 2 rozporządzenia w postaci przeprowadzenia obchodu przez osoby pracujące z dzieckiem, sprawujących opiekę w godzinach nocnych w Placówce co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy, a fakt ten był dokumentowany w prowadzonych „*Raportach dobowych*”.

Na podstawie § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, nakazującego comiesięczne wypłacanie dzieciom od 5. roku życia, kwot pieniężnych do własnego dysponowania, których wysokość nie była niższa niż 1 % i nie wyższa niż 8 % kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy, Placówka spełniła rzeczony wymóg. Dzieci potwierdzały odbiór pieniędzy, a fakt ten dokumentowano. Ponadto wychowankowie przebywający poza Placówką (np. w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, ośrodkach szkolno - wychowawczych) otrzymywali rzeczoną kwotę za pośrednictwem przekazu pocztowego.

W toku kontroli stwierdzono, iż w świetle art. 97 ust. 1 ustawy Pan Rafał Glapiński kierował Placówką pełniąc funkcję dyrektora. Kwalifikacje dyrektora Placówki, o których mowa w art. 97 ust. 3 ustawy były zgodne z obowiązującym wymogiem. Ponadto analiza akt osobowych dotyczących spełnienia przez osoby pracujące z dziećmi w Placówce (wychowawcy i pedagog) wymogu w obszarze kwalifikacji zawodowych, o których stanowi art. 98 ust. 1 i ust. 3 ustawy, potwierdziła zgodność w rzeczonym zakresie. Kontrolując przestrzeganie przepisu art. 99 ust. 5 ustawy stwierdzono, iż zatrudnione w Placówce osoby do obsługi i administracji spełniły wymóg w postaci braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz były zdolne do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do tej pracy.

Przestrzeganie przez Placówkę przepisu art. 4 pkt 1 – 11 ustawy zostało zweryfikowane w trakcie obserwacji 5. wychowanków oraz przeprowadzonych indywidualnych rozmów z 4. dziećmi (umożliwiał to wiek i możliwości psychofizyczne dzieci), w tym zasięgnięcia ich opinii, z uwzględnieniem wieku dzieci, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej. Wychowankowie wyrazili wolę do rozmów, wykazując otwartość komunikowania się z osobami kontrolującymi Placówkę. W kontrolowanej jednostce umożliwiano dzieciom osobiste kontakty z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich styczności. Dyrektor Placówki urlopował dzieci do domów rodzinnych na weekendy, święta, przerwy w nauce szkolnej, ustalając indywidualnie częstotliwość kontaktów z rodzicami. Podopiecznym zapewniano stabilne środowisko wychowawcze. Zaznajomiono ich z miejscem zamieszkania, opiekunami i pozostałymi osobami pracującymi w Placówce, schematem dnia. Ponadto dzieci posiadały swoje pokoje oraz rzeczy osobiste. Poprzez uczestnictwo w zajęciach sportowo – rekreacyjnych, wychowawczych, wychowankowie kształcili, rozwijali uzdolnienia, zainteresowania, bawiąc się i wypoczywając. W trakcie rozmów indywidualnych z dziećmi ustalono, iż znały one swoje prawa i obowiązki, z którymi były zapoznane przez osoby pracujące z nimi. W ramach przygotowania do samodzielnego życia wszyscy wychowankowie sprząтали swoje pokoje, dbając o utrzymanie ich w czystości. U dzieci rozwijano umiejętności samoobsługowe w zakresie higieny osobistej, przygotowywania posiłków i obróbki termicznej żywności, wykorzystania sprzętu AGD, sprawowania zakupów, przestrzegania zasad bezpieczeństwa w życiu codziennym. Uwzględniając wiek podopiecznych, ich rozwój i możliwości indywidualne, angażowano ich do pomocy przy organizacji uroczystości takich jak ważne wydarzenia w życiu, święta, uczono kultury spożywania posiłków oraz zasad zdrowego

żywienia. Wychowankowie zgłaszali i wykazywali poczucie bezpieczeństwa, a także możliwość wyrażania opinii w sprawach, które ich dotyczyły. Swobodnie nawiązywali dialog z osobami zatrudnionymi w Placówce, wykazując bliskość i rozwinięte poczucie więzi. Na podstawie uzyskanych informacji w trakcie rozmów przeprowadzonych z wychowankami stwierdzono, iż w Placówce przestrzegano ich prawa do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, a oni sami wypowiadali się pozytywnie o pracujących z nimi osobach. Dzieci zgłaszały podczas rozmów poczucie poszanowania ich tożsamości kulturowej. Będąc w Placówce mogły otwarcie przedstawiać swoją wolę w zakresie uczęszczania do kościoła oraz na lekcje religii. Wychowankowie posiadali wiedzę na temat swojego pochodzenia, wychowawcy, pedagog i dyrektor podejmowali z nimi rozmowy na ten temat. Dzieci nie zgłaszały zastrzeżeń dotyczących respektowania ich praw w Placówce.

(dowód: akta kontroli str. 64 - 75)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Domu dla Dzieci Nr 1 Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator” w Wałbrzychu stwierdzono następujące nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń pokontrolnych:

1. W 6. przypadkach stwierdzono, że gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny, plan pomocy nie sporządzono i nie realizowano we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Plan pomocy dziecku, sporządzać i realizować we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.

Podstawa prawna: art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2023 r. poz. 1426 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **29 września 2023 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń oraz uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zerowie i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Grzegorz Wniosk
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Tomasz Jonek
.....
(członek zespołu inspektorów)

WZ
Jonek

